UNIVERZITET U BEOGRADU

FILOLOŠKI FAKULTET

25. april 2012.

IZVEŠTAJ O PODOBNOSTI, TEME, KANDIDATA I MENTORA ZA IZRADU DOKTORSKE DISERTACIJE

Nastavno-naučnom veću Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu

KOMISIJA: Na sednici Nastavno-naučnog veća Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu, održanoj 11. novembra 2011. godine određena je Komisija za ocjenu podobnosti teme doktorske disertacije, koju je prijavila mr Vesna Tripković-Samardžić pod naslovom *Američka drama na filmu: Tenesi Vilijams.* U Komisiju su imenovani: dr Zoran Paunović, redovni profesor za užu naučnu oblast Engleska i američka književnost (Filološki fakultet, 2006), dr Aleksandra Jovanović, docent za užu naučnu oblast Engleska i književnost (Filološki fakultet, 2007) i dr Radojka Vukčević, redovni profesor za užu naučnu oblast Američka književnost (Filološki fakultet, 2005) (mentor).

BIOGRAFIJA KANDIDATA: Vesna Tripković-Samardžić je rođena 27.08.1973. godine u Nikšiću. Diplomirala je na Odsjeku za engleski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Nikšiću 1995. godine sa prosječnom ocjenom 9,44. Postdiplomske studije, smjer Nauka o književnosti, završila je na Filološkom fakultetu u Beogradu. Magistarski rad „Slika društva u dramama Tenesi Vilijamsa“ odbranila je 6. novembra 2008. godine pred komisijom: prof.dr Radojka Vukčević (mentor), prof. dr Vladislava Felbabov i prof. dr Biljana Dojčinović-Nešić.

Kandidatkinja Tripković-Samardžić je od 1996. do 1998. godine radila kao profesor engleskog jezika u Šestoj beogradskoj gimnaziji u Beogradu, a od 1998. do 1999. godine kao profesor engleskog jezika u Gimnaziji u Kotoru. Od 2000. do 2007. godine je, kao saradnik u nastavi, radila na Odsjeku za engleski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Nikšiću. U tom periodu bila je angažovana na sledećim predmetima: Američka književnost, Engleska književnost I i Savremeni engleski jezik I, II, III. Od školske 2007./2008. godine radi kao viši lektor na Fakultetu za strane jezike Univerziteta Mediteran. Angažovana je na časovima jezika na Fakultetu vizuelnih umjetnosti i na

Fakultetu za poslovne studije kao i na časovima vježbi u okviru predmeta Engleska književnost i Američka književnost.

BIBLIOGRAFIJA KANDIDATA:

-*Slika društva u dramama Tenesi Vilijamsa* (knjiga u pripremi za štampu), Matica srpska, Crna Gora

-*Borba sa tragičnim krajem: Tramvaj zvani želja (članak u pripremi za štampu),* Stvaranje

-*Krah američkog sna: Slatka ptica mladosti (članak u pripremi za štampu),* Stvaranje

OCJENA DA JE KANDIDAT PODOBAN DA RADI DISERTACIJU: Uvidom u biografiju i bibliografiju kandidatkinje, Komisija smatra da mr Vesne Tripković-Samardžić ispunjava sve uslove za izradu doktorske disertacije *Američka drama na filmu: Tenesi Vilijams.*

OCJENA PODOBNOSTI PREDLOŽENOG MENTORA: Za mentora je odredjena dr Radojka Vukčević, redovni profesor Filološkog fakulteta, Katedra za engleski jezik i književnost. Dala je značajan doprinos američkoj drami u okviru poglavlja o savremoj američkoj književnosti „The Literature of Negotiations: 1945-„ u (2010) *A History of American Literature: Precolonial Times to the Present,* Filološki fakultet, Beograd, 391-471.; (2008) *Perspectives on American Literature,* Filološki fakultet, Beograd; savremenim književnim teorijama: "Putevi Novog istorizma: intervju sa Stivenom Grinblatom", Novi Sad: *Zbornik Matice srpske za književnost i jezik, Kniga LV, Sveska 1/2007,* pp. 131-35.; "Postmodernizam na zalasku", *Nova Zora,* Jesen/Zima 15-16, 2007/8, pp. 302-310; "Kolonijalna i postkolonijalna teorija: razgovor sa Homi Babom", Novi Sad: *Letopis matice srpske,* January-February, 2005, pp.218-226. Komisija smatra da dr Radojka Vukčević ispunjava sve uslove za mentora doktorske disertacije *Američka drama na filmu: Tenesi Vilijams.*

OCJENA PODOBNOSTI TEME: 1. Američki dramski pisac Tenesi Vilijams pokazuje kvalitetno drugačije viđenje sjećanja, mitova, simbola, protagonista u svojim dramama u

odnosu na svoje savremenike. Ovo potvrđuju i brojne studije o njegovim dramama koje ukazuju upravo na ovu specifičnost. Savremena književna kritika svrstava je među najznačajnije američke dramske pisce zahvaljujući kako bogatom korpusu djela tako i plodnim dramskim postupcima koje primenjuje u svom djelu. Njegova poetika može se grubo definisati kao plodan spoj moderne drame i realizma u kojoj se mogu čak prepoznati i tragovi romantizma.

Tenesi Vilijams je skrenuo pažnju svjetske javnosti brojnim dramama koje su izvodjene ne samo na Brodveju već su i ekranizovane, što govori o njihovoj velikoj popularnosti i kako to navodi kandidatkinja mr Vesna Tripković-Samardžić „u ranom posleratnom periodu sedam Vilijamsovih drama i roman *Rimsko proljeće g-đe Stoun* (*The Roman Spring of Mrs. Stone*, 1950) su adaptirani za veliki ekran". Radi se o dramskom piscu ne samo trajne popularnosti, već i o piscu koji je dobijao konstantna priznanja i kritike. Ovo se naročito odnosi na period od 1945. godine i prvog komercijalnog uspjeha sa *Staklenom menažerijom* (*The Glass Menagerie*, 1944) do 1962. godine i *Noći iguane* (*The Night of the Iguana*,1961). Tada je, kako navodi mr Vesna Tripković-Samardžić, petnaest Vilijamsovih drama izvedeno na Brodveju, što je predstavljalo uspjeh koji nije postigao ni Miler, ni Indž, ali ni i Olbi. **Komisija zaključuje da je radni naziv *Američka drama na filmu: Tenesi Vilijams* teze prikladan i da dobro repezentuje suštinu predložene teme istraživanja.**

2. Kandidatkinja mr Vesna Tripković-Samardžić posebno ističe činjenicu "da su dramska djela Tenesi Vilijamsa, više od djela bilo kog drugog američkog pisca, adaptirana za film, čime se Vilijams pridružuje plejadi svjetskih pisaca, poput Šekspira i Džejn Ostin, koji su svoju popularnost učvrstili i kroz ovaj medijum". Adaptacija za film sedam Vilijamsovih drama i romana *Rimsko proljeće g-đe Stoun* (*The Roman Spring of Mrs. Stone*, 1950) oderedili su mjesto ovom značajnom američkom piscu ne samo na američkoj književnoj sceni već šire. Ovaj period priznanja i od kritike i od publike potrajaće do 1961. godine zahvaljujući, kako kaže kandidatkinja mr Vesna Tripković-Samardžić, inovativnoj i jedinstvenoj 'drami o sebi', ali i jedinstvenoj viziji i pjesničkoj formi". Uspjeh Tenesi Vilijamsa neće se održati u periodu od 1962. godine do njegove smrti 1983. godine iako će i dalje biti interesantan filmskom svijetu, jer će u ovom periodu nastati osam holivudskih adaptacija njegovih drama u zemlji i inostranstvu.

Recepcija njegovih drama i kod kritičara i kod publike popraviće se ponovo petnaest godina nakon njegove smrti: *Ne o slavujima* je 1998. pozitivno prihvaćena i na Brodveju i u Londonu, a 2003. godine izvedena su Vilijamsova ranije neobjavljena djela. Mr Vesna Tripković-Samardžić posebno ističe emitovanje nove filmske verzija romana *Rimsko proljeće g-đe Stoun*. Na Vilijamsovom festivalu su 2004. godine po prvi put izvedene jednočinke, a ponovni uspjeh doživljavaju drame: *Mačke na usijanom limenom krovu* (2003), *Tramvaj zvani želja* (2005) i *Staklena menažerija* (2005).

Odnos Tenesi Vilijamsa prema filmu je specifičan, ističe mr Vesna Tripković-Samardžić pri čemu naglašava ne samo očigledno prisustvo filmskih elementa u njegovim dramama već i Vilijamsovu općinjenost koordinacijom muzike, svjetla i kamere Tako je i zamišljao svoje drame - kao višeslojna djela koja su postavljala ogromne zahtjeve pred dizajnere zvuka, svjetla i scene. On nije podržavao konvencionalnu podjelu drame na činove, već film i njegov neprekinuti formalni tok, scene povezane pričom, grafičkim i zvučnim sredstvima. Ustvari, Vilijams se zalagao, kako mr Vesna Tripković-Samardžić tvrdi, za "skulpturalnu dramu" koja imitira filmski mizanscen i u kojoj se briše razlika izmedju dramskog pisca i fillmskog režisera, jer "dramski pisac poprima ulogu filmskog reditelja koji scenu priprema za kameru". S ovom koncepcijom na umu stvoreni su *Staklena Menažerija* i neka rana djela (*Stepenice do krova);* dok je nekoliko kratkih priča napisao imajući na umu njihovu filmsku adaptaciju; u *Staklenoj menažeriji* je umetnuo ekran na koji se projektuju slike. Isto tako, posthumno objavljeno djelo *Zaustavljeno ljuljanje i druge priče* (*Stopped Rocking and Other Screenplay,*1984) sadrži četiri neostvarena filmska projekta, dok Vilijamsova neobjavljena djela uključuju veliki broj scenarija. Mr Vesna Tripković-Samardžić takođe navodi da u uputstvima za scenu za drame kao što su *Slatka ptica mladosti* (*Sweet Bird of Youth*, 1959), *Tramvaj zvani želja*, *Mačka na usijanom limenom krovu*, *Noć iguane* i *Kraljevski put* (*Camino Real*, 1953), "Vilijams analizira scenske efekte koji, poput filma, dramsku strukturu oslobađaju od fizičkih ograničenja trodimenzionalne pozorišne platforme". **Komisija zaključuje da je predloženi predmet istraživanja svojom složenošću, aktuelnošću i značajem vrijedan istraživanja.**

Početna istraživanja mr Vesne Tripković-Samardžić pokazala su joj da Vilijamsov dramski opus koji je adaptiran za film nije dovoljno istražen kako u američkoj

nauci o književnosti tako i u našoj anglistici. Zato je potpuno opravdan izbor kandidatkinje mr Vesne Tripković-Samardžić da definiše predlog teme svoje doktorske disertacije "Savremena američka drama na filmu: Tenesi Vilijams" a kao jedno od polazišta uzme istraživanje Palmera i Breja u knjizi *Holivudov Tenesi: Vilijamsovi filmovi i posleratna Amerika* (Palmer, R. Barton and William Robert Bray, *Hollywood's Tennessee: The Williams Films and Postwar America,* 2009). Kandidatkinja je utoliko prije u pravu jer prihvata njihovo negiranje transistorijske vrijednosti Vilijamsovih djela i njihovu spremnost i želju da kontekstualizuju spremnost filmske industrije da adaptira Vilijamsa, čime se ističe uticaj koji su ovi filmovi imali na holivudske institucije i praksu. Mr Vesna Tripković-Samardžić prihvata kao polazište njihovo ispitivanje odnosa Vilijamsovih drama i filma u periodu tranzicije u kojem se Holivud našao odmah posle Drugog svjetskog rata. Tako je i sam Vilijams postao u jednom trenutku "tranzitni" pisac "za filmsko doba koje je čeznulo za novim a nije htjelo da se oslobodi starog". Neće se naravno zanemariti ni ostali relevantni autori (Jackson, Popkin, Heilman, Hirsh, Butler, Fedder, Yacowar).

Ispitana kritička gradja pokazuje da, osim Palmera i Breja, pogotovo od kraja devedesetih godina dvadesetog vijeka pa do danas postoji značajan doprinos akademske kritike ispitivanju dramskih djela Tenesi Vilijamsa. Medjutim, kao što je već istaknuto, filmske adaptacije Vilijamsovih drama, posebno onih koje su nastale posle sedamdesetih godina dvadesetog vijeka nisu podrobno istražene. Osim ovog razloga mr Vesna Tripković-Samardžić navodi i "stalno interesovanje za Vilijamsove drame od strane čitalačke, pozorišne i filmske publike, kao i nepregledne mogućnosti i izazove koje za pozorišne i filmske stvaraoce nose pozorišne i filmske adaptacije". Ovo su ne samo dovoljni razlozi za novo, savremeno, čitanje Vilijamsovih drama koje su adaptirane i koje će se adaptirati za pozorište i film, već i mogućnost istraživanja modela po kome će se moći istraživati i adaptacije ostalih američkih dramskih pisaca iz ovog perioda.

3. Mr Vesna Tripković-Samardžić je priložila bibliografiju od 24 bibliografskih jedinica relevantnih za istraživanje. Ovdje navodimo neke od najznačajnijih za ovo istraživanje:

1. Brietzke, Zander. –*American Drama in the Age of Film*. Tuscaloosa, University of Alabama Press, 2007.
2. Carroll, Noël and Jinhee Choi (eds). – *Philosophy of Film and Motion Pictures, An Anthology*. Oxford: Blackwell, 2006.
3. Elsaesser, Thomas and Malte Hagener – *Film Theory: An Introduction through the Senses*. New York, London, Routledge, 2010.
4. Gallager, Catherine and Stephen Greenblat. – *Practicing New Historicism*. Chicago, Chicago University Press, 2000.
5. *Bloom,* Harold. (ed) *Modern Critical Views*: *Tennessee Williams*. New York, Chelsea House Publishers, 1987.
6. Monaco, James. – *How to Read a Film: The World of Movies, Media and Multimedia.* New York, Oxford, Oxford University Press, 2000.
7. Palmer, R. Barton and William Robert Bray. – *Hollywood's Tennessee: The Williams Films and Postwar America.* Austin, TX, University of Texas Press, 2009.
8. Phillips, Gene D. – *The Films of Tennessee Williams*. Philadelphia, Art Alliance, 1980.
9. Roberts, Jerry. – *The Great American Playwrights on the Screen: A Critical Guide to Film, TV, Video and DVD*. New York, Applause Theatre and Cinema Books, 2003.
10. *Yacovar, Maurice*. – *Tennessee Williams and Film*. New York, Frederick Ungar Publishing Co., 1977.

4. Potpuno su opravdani ciljevi kandidatkinje mr Vesne Tripković-Samardžić da podrobno istraži predloženu temu na dramskom korpusu Tenesi Vilijamsa koji je adaptiran za film. Opravdana je i njena namjera da odabrani korpus drama prati iz kulturno-istorijske perspektive, pri čemu će ispitati razloge njihove različite recepcije (od strane čitalačke i filmske publike) i pratiti ih hronološki tj. po dekadama.

5. To će joj omogućiti da dodje do odgovora o usponima i padovima recepcije njegovih komada adaptiranih za film i kod čitalačke i kod filmske publike: zašto je u zadnjim decenijama Vilijamsovog života opala, zašto se smanjivao broj filmskih adaptacija u sedmoj i osmoj deceniji dvadesetog vijeka, i konačno zašto je interesovanje za Vilijamsov opus naglo poraslo dvije decenije nakon njegove smrti.

6. Teorijski osnov ove teze biće ispitan i predstavljen u Uvodu u čijem će se drugom dijelu naći i eksplicitna poetika Tenesi Vilijamsa s posebnim akcentom na njegove stavove koji se tiču adaptacije njegovih drama na filmu. U središnjem dijelu rada ispitivaće se predložena tema hronološki, dok će kandidatkinja u zaključku iznijeti

rezultate ovog veoma složenog istraživavanja s namjerom da uputi na mogućnosti daljih istraživanja.

7. Opravdan je i njen izbor novo-istorijske kritike (Greenblatt) za ispitivanje ne samo recepcije već i same relacije dramski tekst-film. Medjutim, Mr Vesne Tripković-Samardžić s pravom se odlučuje za pluralistički pristup u ispitivanju ostalih aspekata ove složene teme te planira i konsultovanje teorije i istorije drame i filma (Bigsby, Gray, Miller, Wainscott, O'Connor), kao i novijih kulturoloških teorija (Bhabha, White, Spivak).

Naučni cilj predložene disertacije *Američka drama na filmu: Tenesi Vilijams.* bio bi da se ispita adaptacija drama Tenesi Vilijamsa za film i definiše recepcija djela Tenesi Vilijamsa i značaj adaptiranih djela, što je od presudnog značaja za savremeno razumijevanje poetike Tenesi Vilijamsa, ali i za razumijevanje i ocjenu djela Tenesi Vilijamsa u okvirima savremene američke književnosti.

ZAKLJUČAK O PODOBNOSTI TEME

Imajući u vidu dosadašnji rad i rezultate kandidatkinje, kao i pregledno obrazloženje teme, Komisija zaključuje da je kandidatkinja mr Vesna Tripković Samardžić podobna za izradu doktorske disetacije, kao i tema i mentor te predlaže Nastavno-naučnom veću Filološkog fakulteta u Beogradu da na osnovu predstavljenih ciljeva i rezultata prihvati temu doktorske disertacije, koju je prijavila mr Vesna Tripković Samardžić, a da se za mentora imenuje dr Radojka Vukčević, redovni profesor Filološkog fakulteta u Beogradu.

.

Članovi Komisije:

_____

dr Radojka Vukčević, redovni profesor

_____

dr Zoran Paunović, redovni profesor

_____

dr Aleksandra Jovanović, docent